

SEMANARI HUMORISTICH Y SATIRICH DE BONA MENA
DONARÀ LLISSONS CADA DISSAPTE

Se trobarà en tots los kioscos y demás llocs de venta de periódichs

Número solt: 5 céntims; número atrassat: 10 céntims

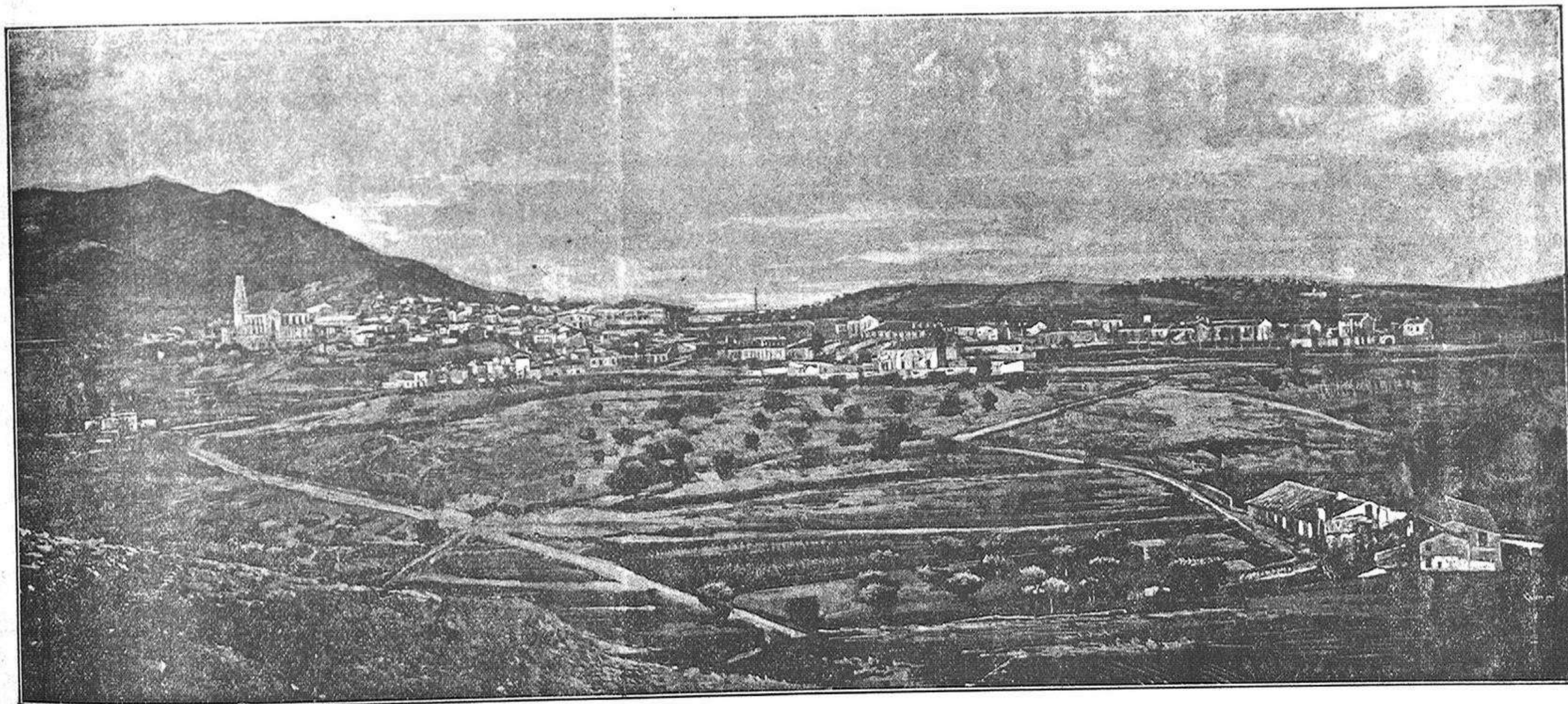
SUSCRIPCIÓ

En Barcelona: semestre, 2 pesetas
» » un any, 3 »

En provincias: semestre, 2'50 pesetas
» » un any, 4'00 »

Extranjer: semestre, 3 pesetas

Administració: Fontanella, 5, entressol, 1.ª — La correspondencia al Administrador.

VISTA GENERAL DE CASTELLAR

Lo senyor Bisbe de Mallorca.—Lo de Cuba y Filipinas.—La autonomia arancelaria.—Lo ministeri.... Moret.—La arribada de Weyler a la Corunya.

Descansa ja lo somni etern el virtuós y dignísim Prelat que fou don Jacinto M.ª Cervera. Mallorca plora y resa sobre la tomba de son Pastor que temps enrera demostrà una valentia y una entesa dignas de imitarse, y Deu, en sa infinita sabiduria, ha volgut emportarse 'l al Cel

y premiar aquella ánima gran que afrontá ab tanta valentia la lluyta contra un poder despó-tich.

Possible es que Deu no haigi volgut que un Pastor de la Iglesia sufrís una derrota.... després de lluyta tan lloable per qui 's disposava á arrostrar fins lo martiri en defensa dels drets de la Iglesia....

Perque, es de temer que están en perill los bens de la Verge de Lluch, si 'l Prelat que succehirá al doctor Cervera (Q. E. P. D.), no 's disposa també al martiri y á sufrir las iras de un Poder rastrer y venjatiu que, com gorja de llop, no 's veu may fart ni satisfet, y tot ho destrossa á dentallada limpia....

Gosi, donchs, de la presencia del Senyor, lo Ilustrísim Bisme de Mallorca, doctor don Jacinto María Cervera.

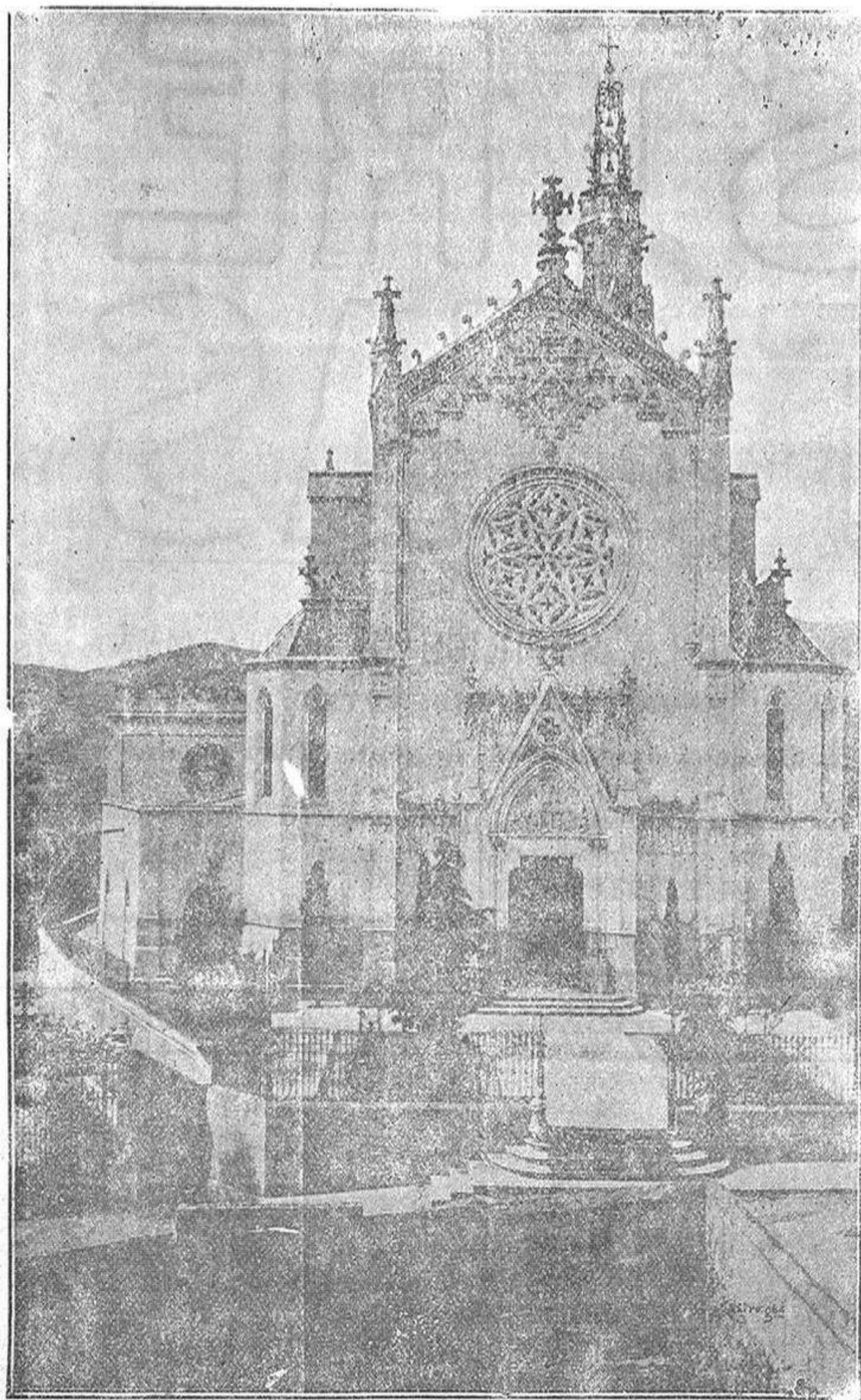
* * *

En Cuba las cosas prenen una marcha molt desagradable. Que las reformas no 'ns servirán de rés, ho indica clarament l' actitut de 'n Máximo Gómez y de altres cabecillas que lo que volen, es la independencia.

Per altra part, los insurrectes tornan á volá ponts, á destruir y á incendiarho tot. A quatre lleguas de la Habana han destruit el central «Portugaleta» y més prop encare, han incendiat los camps de cánem y el central, propietat de don Enrich Pascual.

Aquestas audacias dels insurrectes, proban ben á las claras que en Blanco 'ls fá poca por, y que las cacarejadas reformas y fins la mateixa autonómia, no son més que emplastas de malvas.

¡Pobre Espanya, quán desgraciada es!
Y com si aixó fos poch encare, ja 's disposa lo general Primo de Rivera á posar Filipinas sota las potas de Aguinaldo.

FATXADA DE LA ACTUAL IGLESIA.—Aquesta joia anomenada «Catedral del Vallés», qual obra 's deu á la pietat y desprendiment sens límits de la Excelentíssima Senyora Marquesa de Castellar, fou consagrada solemnement en 26 de Juny de 1892 per l' Il·lustríssim Dr. Catalá.

Probat está que si 'l Govern fusionista no va rellevar al citat general, fou perque sabia que 's confeccionava un nou Zanjón y que 'l pastel estava ja mitj pastat. Ja nostres lectors llegiren en un dels passats números de LO MESTRE TITAS las proposicions que feyen Aguinardo y compinxen per depositar las armas.

Y que las tals proposicions son veritables y las negociacions son laboriosas, res ho prova més que 'l temps há que 's discuteixen sens que puguin arribar á un acort definitiu.

Mes, per lo que pugués ser, ja 'l govern procura donar noticias equivocadas, que luego procura posar en clar, á fi de palpar la opinió.

No temi en Sagasta. Ja ho pot dir clar, perque al poble espanyol, ja fá temps que la sanch se li torna orchata.

***

Com si no fossin innumerables los sacrificis que fá la patria per sostenir sa honra y sa dignitat posada en perill per nostres governants, que aquestos, per complaure una vegada més als indignes porchs del nort-américa, prometen als mambís la autonomia arancelaria.

Si aixó no representés la ruina, sino la mort, de nostra industria, del nostre comer, y de consegüent, la fam y la miseria per un infinit número de familias de obrers que avuy ja ab prou feyna poden menjar, casi sentiriam cert goig al veurer com adoban la esquena á certs fabricants que s' han ficat á polítichs, y pitjor, á polítichs pasteleros.

¡Que hi tornin altre volta á obsequiar desmesuradament als ministres farsants!

Ara que 'ls fabricants grans veuen amenassats als seus interessos d' una manera tan directa, cridan desafortadament, y ab rahó, contra 'ls polítichs que pretenen arruinar funestament á la industria.

Mes, me sembla que s' han llevat tart.

Temps há que debían preveuhó; y han viscut desprevinguts y crusats de brassos mentres no han vist amenassats los seus propis interessos, despleguin avuy sas energías y forsas en favor del be general, que també es el seu particular.

Y compreguin d' una vegada que dels governs actuals no deuen de fiarse.

Y menos deuen de fiarse de un ministeri del que es el tot l' home més funest pera la industria y comers espanyols, en Moret.

Aquest home es el que porta pel ronsal á tots los ministres, inclús en Sagasta, que per lo vist ja rapapieja, y per aixó en Moret obra com á Lloch tinent.

Y encar que no creyém que l' general Blanco, ab los papers mullats de la autonomia, tingui temps de haber posat en práctica tots los procediments que va inspirarli en Moret, tampoch creyém que no sigui ja hora de que l' aurora de la pretinguda pau apuntés ja en l' horitzó cubá, com á senyal inequívoca de aquellas perogrulladas que va esbotar en Moret en son discurs de Zaragoza en el qual demostrava que tenia als insurrectes

dintre de la butxaca. Mes, per ara, 'ls insurrectes permaneixen en la manigua, rebent armas, municions y demés dels Estats-Units y rientse de nosaltres com á chinos.

¿Cóm se las compondrá en Moret, ánima y cos de la situació present per cumplir sas promesas fetas en Zaragoza?

¿No es hora encara de alsar una forca á cada cantonada per penjarhi als que s' atreveixen á burlarse dels sentiments patriótics del poble?

***

La manifestació feta en la Corunya en honor del general Weyler, ha sigut entusiasta, patriótica y brillant.

La multitud era innumerable; los molls estaban plens de gent que aplaudía y vitoreijava entusiasmada.

Mes, en Weyler, ab tot y aixó, no volgué desembarcar.

Comissions numerosas de carlistas, conservadors, republicants, industrials y obrers varen prestarli l' homenatge que 's deu á un general de prestigi que torna á la mare patria després de haver fet tot lo possible per acabar ab tots los criminals assassins dels germans nostres que regan tan abundantment ab la seva sang lo territori cubá.

Tenim tau pochos generals de prestigi avuy, que be es just que procurém alentarlos ab nostres aplausos á fi de que no deixin lo camí emprés á favor de la abatuda Espanya.

Mes, com diu molt bé l' elocuent Mella, la

mellor penyora que ha rebut en Weyler com á premi gloriós de sa lloable campanya, es la corona d' odi que l'hi han teixit los enemichs de Espanya.

Y nosaltres, com á patriotas, com a bons espanyols, y com á catalans, mesclats entre 'ls aplausos dels barcelonins que 'l reben en triunfo, donem lo crit sincer, lleal, sens rastre de adulació de cap mena, de: ¡Viva en Weyler!

¡Viva Espanyal

SAID.

Weyler en Barcelona

Lo dimars passat, a las deu del mati, va desembarcar en las escalas de la Pau lo general Weyler.

Al posar los peus á terra, la multitud inmensa que omplia tots aquells encontorns va esclatar en crits de ¡Viva Weyler! y en nutrits y prolongats aplausos.

Lo valent general contestá á tals manifestacions en un crit de: ¡Viva Cuba espanyola! que fou contestat ab nous vivas y estruendosos aplausos.

Va trasladarse en coche a casa del senyor Puig y Saladrigas, y allí van dirigirse las numerosas comicions que volian saludarlo y a las que dispensa l' ilustre general frases de carinyo y agrahime.it.

La Ronda de la Universitat presentava, a las onze poch més ó menos, un aspecte imponent per la gran gentada que aplaudia y vitorejava al general. Aquest sarti al balcó, y llenca varios vivas a la producció Nacional y a Cuba espanyola que 'l públic contestava en mitj de atronadors aplausos.

Per la tarde, va visitar al Capita general, al Gobernador, y per últim al Foment, anant varen pronunciar discursos los senyors Sellarés y 'l general Weyler.

La manifestació que va fer Barcelona a Weyler, fou ben popular, corinyosa y digne del general que ha demostrat amor entranyable á la mare patria.

Omitim fer una extensa ressenya de lo demés per haberse 'n ja ocupat los periódichs d' aquests passats dias, pero, no podém menos de copiar lo millor, segóms nostre pobre concepte, que ha surtit dels llavis de tau ilustre general:

«Partidari soch de que 's concedeixin á Cuba totas las llibertats compatibles ab la soberania espanyola, pero no la autonomia arancelaria, perque aixó arruinaría nostra industria; pero, tinguis present, que si 's concedeix á Cuba la autonomia, no hi ha cap rahó pera que no 's concedeixi á Catalunya, Balears, Vizcaya y demés regions que ho demanin.»

Aixó es parlar bé, don Valeriá, aixó. Quina llástima de que vosté, que parla com un llibre, no 's determiini á obrar com seria necessari per acabar ab tota aquesta pandilla, de la que vosté deu abominar com tot espanyol digne, sensat y hasta cristiá senyor Weyler; y nasta cristiá.

Vosté es catonch; nosaltres també ho som.

Vosté es netament proteccionista; nosaltres pot ser més.

Vosté es enemich acerrim dels enemichs d' Espanya; nosaltres 'ls aburrím.

Ben vingut sigas, oh ilustre general, á nostra estimada terra; no es difícil que un dia esbateguin nostres cors impulsats per un sol desitj; no es difícil.

SEMI-VISITA

Á LA ESCOLA DEL SENYOR MESTRE TITAS

He sentit, senyor Mestre, ab complascencia com V., dirigintse á sos oyents, ha cantat la lloable resistencia ab los més inspirats y aguts accents. Impel·lit per l' avís que á tots donava, la pensa de D. Carlos retratant,

volaré ab tant coratge com volava,
per poch que puga repetint mon cant.
Perque no surto encara del misteri
en que estich, obrant sols com á gat vell,
no 's cregui que pateixo del esteri,
ni menys que un ull de poll tinch al cervell.
Si á Vich hi ha molta cosa aprofitable,
á mí molt pocas son las que 'm fan goig:
no perque dich aixó soch cap diable,
ni ningú pel meu dí 'm tindrà per boig.
La meua teoria no es estranya,
pro necessita certa explicació:
si algú proba de darme una castanya,
prou anirá galdós á professó.
Si jo tingués aprop sempre al Titella,
li faria fé una auca especial
d' un don que sempre du sota la xella
un article elevat, piramidal.
Es vritat qu' eixa excéntrica persona
no es de Vich (y hasta ignora 'l catalá!)
pro en tot lo que manega y enrahona
nos mira com despórich soberá.
Va volguer fé un diari pels pagesos,
dientlos que no fossen pas carlins:
no 'n va poguer pas veure vuyt d' impresos,
perque 'n van fer per tot arreu bocfns.
Després, també en Titella 'm serviria
per retratá á un subjecte singular
que 's lleva aprop las dotze cada día
y encare sempre 'm diu que no es pas tart.
Per supuesto, aquest tipo diu detesta
á D. Carlos.— ¿Por qué? ¡Oh!— Perque sí.—
Eixa es poch més ó menos sa contesta.
¡Qué 'n té d' inconvenients lo ser carlí!
Un colp posat, podria fer memoria
de tres altres famosos caps de brot;
pro per no desvirtuar la seva historia
seré ben breu y sols ne diré un mot.
En primer lloch del célebre *Manxayre*
s' ha de dir qu' es un jove un xich astút,
puig, per més que apar ximple, ell se dona ayre
per viure, tan si el medi es net com brut.
Antes d' aná al servey las va fer totas,
rifantse á tot lo poble en general,
y are que n' ha tornat, sent *llimpia-botas*
també es d' ilustracions corresponsal.
Per los carrers la seva veu ressona,
de modo que aquest poble de quietut
ja sembla la ciutat de Barcelona,
perque per ell lo bó y lo mal hi acut.
Puig confón en horrible maridatje
los bons ab los papers més degradats,
ja poden suposar qu' eix personatge
no es pas carlí, per més que ven *Creuhats*.
Un altre que no fá cap dany al poble,
y, al contrari, es simpátich á tothom,
es lo *Cacnero*, d' un carácter noble
que jutja als vigatáns per lo que som.
Ell sab que 'ns plau una alegría santa
y á las festas per so ensenya 'l cabás;
del cacau l' excelencia per tot canta,
dient que 'l té de Xauxa ó de Wat-Rás.
Ja seré més extens sobre la cosa
que abunda en la levítica ciutat;
mes dono avuy la tasca per conclosa,
y per lo tant, senyors, ja he acabat.
Solsament me permeto repetirli,
com que ja fos algún adagi antich,
que, ab tot l' afecte que jo puga dirli,
besa las sevas mans

L' AUCELL DE VICH.

LO SANT PARE Y 'LS CARLISTAS

Una broma del Murr.... y d'en Val.

Al enterarnos fá alguns días del telegrama publicat per *L' Herald*, de Madrid, referent á las instruccions que suposan rebudas del Vaticá per lo Nunci de S. S. en la Cort, exortant al clero y fiels de nostra católica Nació pera que dirigissen sos esforços en sostenir la dinastía reynant y s' oposin ab rigor als treballs que 'ls carlistas venen fent en pró de sa causa, varen fernes reventar de riure, prenent tal noticia com una broma de carnaval, pero de mal género, ó com una de tantas ignocentadas de la gent lliberalasca á las quals ja 'ns tenen acostumats; pero, com per altre part hem vist que fent coro ab tal diari, han vingut també alguns altres periódichs refermant tan sabrosa noticia, insistint descaradament ab ella, hem cregut del cas que 'l MESTRE TITAS, que sosté correspondencia ab un digne sacerdot catalá que viu á Roma y..... podria parlar clar en aquest assumpto, digui quatre paraulas al objecte de que nostres estimats lectors vejijn que no dormim á la palla y que 'ns tenen sense cap classe de cuidado y molt tranquils de conciencia.

No cal fer grans esforços per comprender la farsa ridícula y estúpida y de mala lley que entranya semblant noticia y la irreverencia que naix de sa trama, tan burda per excelencia, com surtida de la canalla lliberal, puig ab la perversa intenció de fer mal á la causa carlista per tots conceptes, tenen la osadía y desvergonyiment, no parantse en barras, de posar en llabis de nostre estimat Pare Sant, ridiculesas de semblant género. Mes, per altra part, no ha de estranyarnos gens ni mica l' ús de tal procediment, no siguent la primera vegada que dita gentota l' emplea, puig ja en altres ocasions han armat la mateixa broma, degut tot al canguelis que tenen als carlistas y á las esgarriansas de fret que 'ls causan sos treballs.

Y molt més en las actuals circunstancias en que, veyentse lá pedregada á sobre, somían truytas, volguent que 'l Papa parli, en el terreno polítich, contra nostra Santa Causa, com si 'l Papa fos un *politiquillo* de tres al quarto y 's disposés á ser *interviewat* per un qualsevol gacettillero.

De gust esclafiriam la riatlla si no 's tractés del Pare dels fiels católichs.

Bé podém afirmar que á S. S. no l' hi haurá passat may per son lluminós pensament, que 's puga exigir de un católich, apostólich y romá, que dega ser alfonsí si vol ser polítich, puig tal exigencia estaria en oberta pugna ab la omnímada llibertat que té tot home de pensar, en assumptos extranyos á la religió, com li quädri y li dongui la real gana.

¡No 'n caldría d' altre! Seguin tant escandalós programa, un' altre día, vindrian tal vegada aquets *poca soltas* dihent que 'l Papa havia ordenat que fossim tots masóns, tenint en compte que avuy, los que rodeijan las institucions, ser-vintloshi de puntals, son lo *bó* y *milló* de cada casa.

Nosaltres, podém y debém ser carlistas, volém y debém morir sent' ho, entenent; que mirant la marxa política d' Espanya y tenint dignitat política no 's pot ser altre cosa, sens que ningú á la terra puga obligarnos á ser alfonsins y per consegüent, á servir de sosteniment á unas institucions que pactan ab la masonería.

Y consti, que nosaltres, no ataquém més que á las institucions com á forma de govern ó á sistema, deixant á *salvo* la persona de donya Cristina, per qui no sentim cap classe d' odi, ans sentim per ella una especie de comiseració al véuerla molts vegadas objecte de la sanya dels que l' hi deuen favors y renóm....

Y ho podém dir ben clar; ara més que may las circunstancias ens favoreixen. ¿Cóm podém creurer que nostre respectable Papa Lleó XIII dongui semblants instruccions contra la causa carlista, en aquets precisos y crítichs moments en que es una esperansa pera nostra desgraciada Patria gobernada com está per una colla de llops?

Y tan es aixís, que á ser certa aquesta extraordinaria noticia, hi hauria lloch á duptar si dintre del Vaticá (cosa que no es possible) 's desco-neix nostra afflictiva situació y que al Papa se 'l porta vilment enganyat per aquell senyor que 'ns representa,

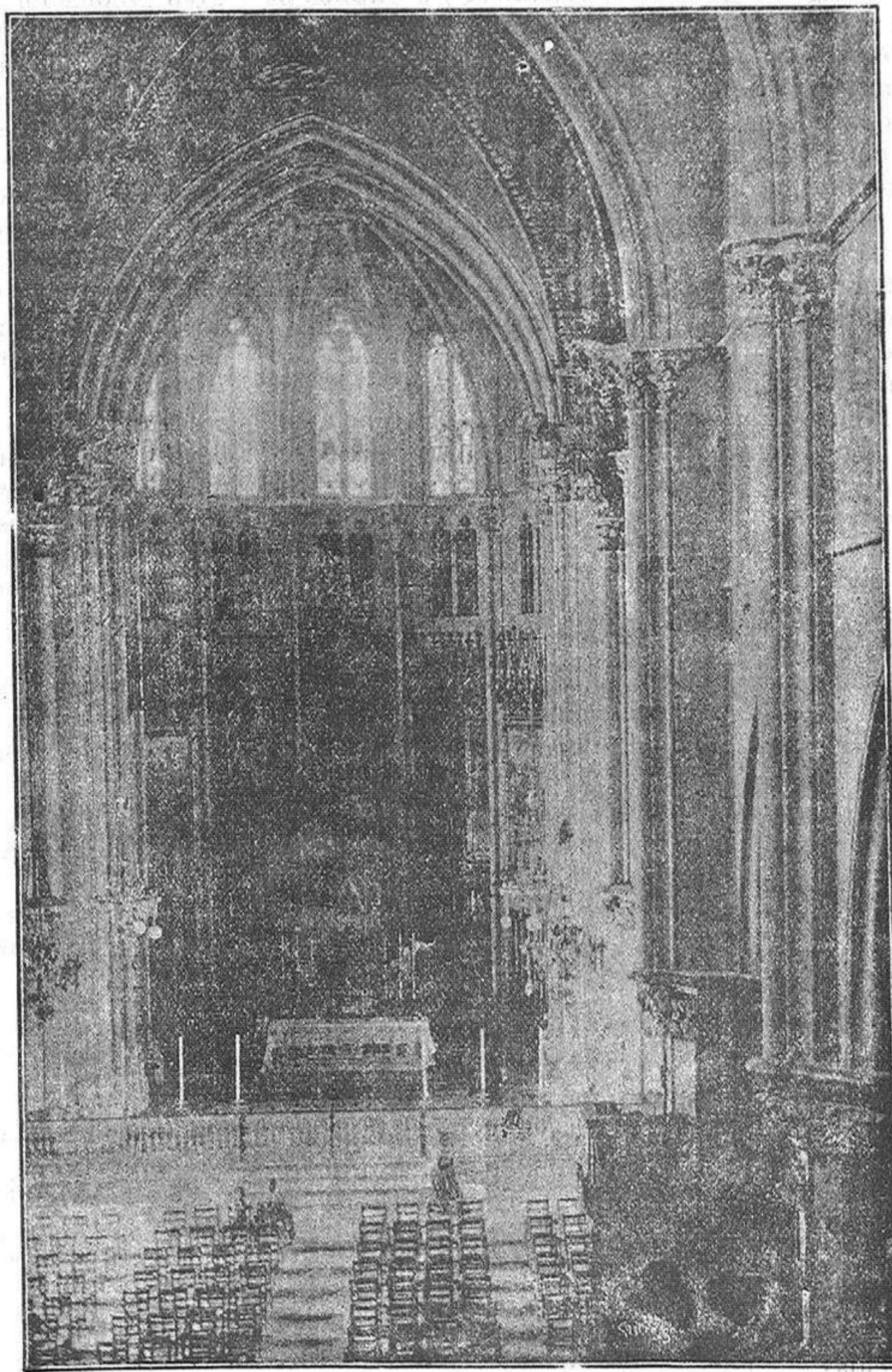
puig no son possibles semblants recomendacions tractantse de una gent que per sos fins rastres y especuladoras miras político-profitosas, sacrifican fá més de dos anys al país, ab homes y diners, arruinant tota nostra riqueza y concedint premis y odiosos privilegis á aquells, que, amparats per la vilesa d' uns Estats.... de Satanás, tot sovint passen á matxete á indefensos fills de tantas mares que sufriren tan per ells en la infantesa.

XAVIER.

Novembre, 1897.

LO PAGÉS

Conreuant tas terras ermas
mal vestit y mal menjat,
habitant trista masía
treballa 'l pagés tot l' any.
Caba, fanga, llaura y sembra,
xercolant ab viu afany,
y aquellas plantas ditxosas
ab suor las va regant.
Ve l' hivern ab sas geladas,
no té foch ni té abrigall,
los aliments l' hi fan falta,
nits d' insomni, mals de cap,
venen aixuts, pedregadas,
las ratxadas del mestral,
tempestats, ayres, maiuras,
fret primerench ó tardá;
tot son corchs que l' hi rosegan
lo seu cor, ja mitj nafrat,
veyent que pert en una hora
los suors de tot un any.
Treballa, no obstant, treballa
perque 'ls fiels demanan pá,
y ell deixar que sentin gana?
no por ser; ¡los ayma tant!....
Arriba, al ff, la cullita,
temps per ell tan desitjat
y afanyós, no té sossego;

ABSIDE Y ALTAR MAJOR.— Son de una riqueza extraordinaria. L' altar s' alsa, aislado, en el centro del presbiteri, y está compuesto d' una gran ara de mármol, de una elegantísima galería y un riquísimo sagrari.

tot corrent d' assí y d' allá
va treginant cap á l' era
las gabbellas del mastall,
pren la forca y las batollas,
lo destría, n' ompla 'l sach,
mes ¡ay! d' aquell grá que sembla
fora just y natural
que pogués acurullarlo
per fer pá durant tot l' any,
per fer las pagas precisas
no 'n té prou ab la meytat.
Com que 'l govern cada día
los impostos va aumentant,
l' amo diu que no vol perdre
y apuja 'l lloguer cada any.
Ve 'l comú, també demana;
los consums, cédulas, sal,
si neix un fill, perque arriba;
y si 's mor, perque se 'n vá;
de tots modos, paga, poble,
que aquí tot se fá pagant.

CLAUDI-NAL.

DE QUAMQUAM

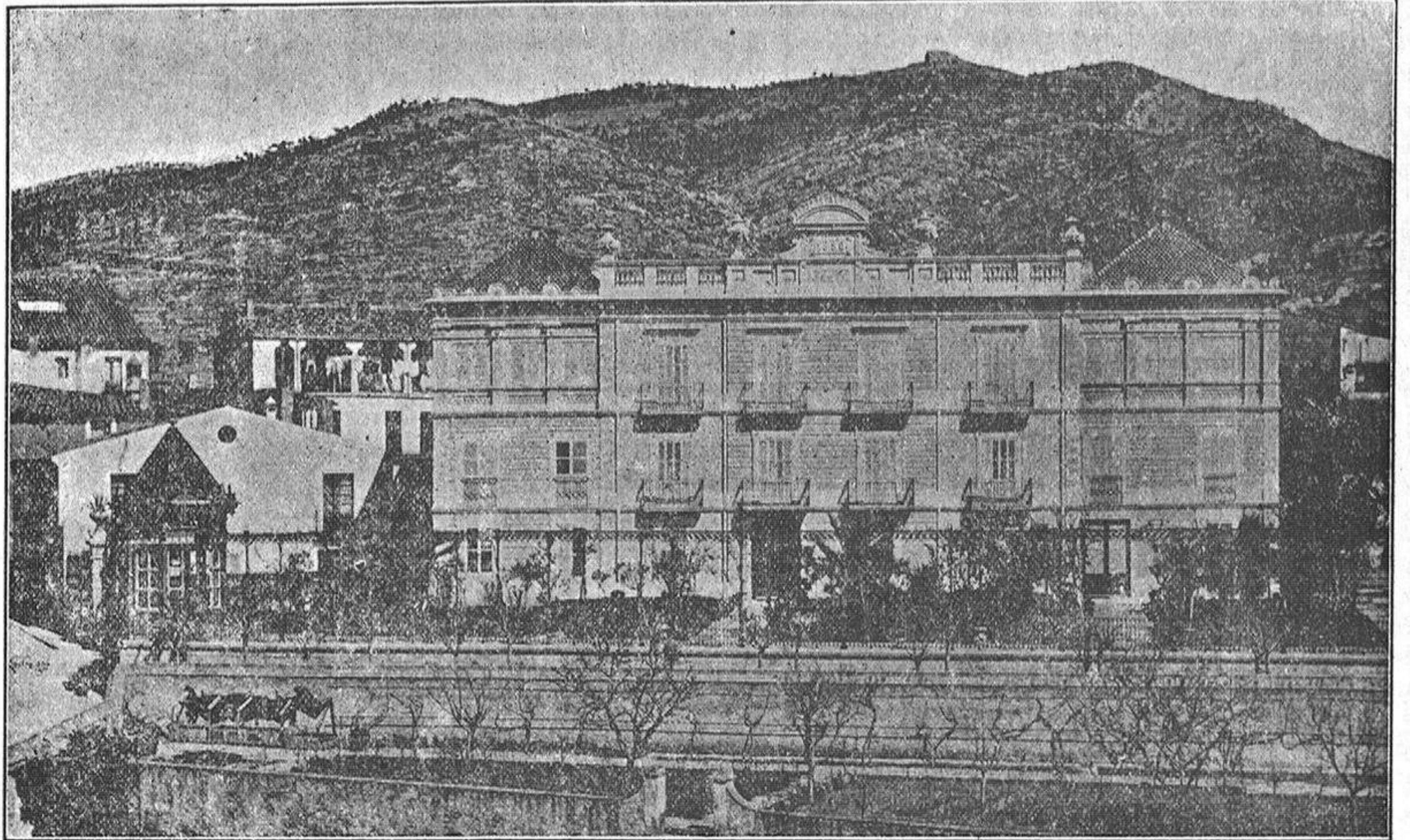
Lo republicá y 'l lladre.

Lo cuento que avuy vaig á esplecarvos m'el contá un día lo meu avi, allá en una época de molta efervescencia, en que 's discutían acaloradament, fins ab medis contundents de punys y balas, los drets, pero que ningú 's recordava de debers. No sé si la memoria 'm será prou fiel per no deixarme cap detall, mes en el fondo ja us puch assegurar que será exacte, perque 'l tinch molt present.

«Hi havia (deya) un acérrim y *feroche* republicá y un endiablát y terrible lladre que de bona fé discutían com bons amichs, per veure quína de las teorías dels dos convenía al altre.

Prengué la paraula lo republicá y s' explicá de la següent manera: «Los reys son solsament depositaris de una autoritat, que resideix originalment en lo poble. Los homens naixen lliures é independents. Los meus antepasats, cediren als soberáns los drets inherents á governarse per sí mateixos, ab la condició de que aquells magistrats suprens havían de governar bé. Lo rey ha violat lo contracte originari, luego entro novament al meu dret primitiu; el recobro y vull donarlo á un altre, que ho fassi millor qu' ell. El dret hereditari á las coronas, es una futesa. ¿Ab quína autoritat pogueren los primers prínceps transmetrer als seus fills un dret, excluhint á altres més dignes de governar que los seus descendents? Los meus antepassats no podían transmetrer sense el meu consentiment un poder que destruheix lo meu dret natural é inherent, y per lo tant la seva intenció al confiar aquest dret als prínceps, no fou certament fer desgraciada á la seva posteritat.»

«Tens rahó, mestre,—(digué lo lladre)—sobre aqueixos mateixos principis régulo jo ma vida. Los ríchs son tan sols depositaris de totas las possessions y riquesas que pertanyen á tot el género humá. Los homens, naixen tots ciutadans del univers; fills d' una mateixa familia, tenen un dret inherent y natural á tot quant necessitan per la seva subsistència. Suposo, com tú, que 'ls meus majors y 'ls teus, han fet la divisió dels bens de la terra, per un conveni lliure entre sí; pero los meus pretingueren, sens dupte, que la seva posteritat fos provehida de tot lo que hagués de menester. Los ríchs han violat aquest contracte, s' han apoderat de tot y ja res me queda. Per lo tant, torno á entrar en lo meu dret natural, 'l recobro y m' apodero de lo que 'm pertany per naturalesa. Lo dret hereditari de las terras y demás bens, es una futesa. ¿Per medi de quína autoritat pogueren sos primers ocupants transmetrer als seus descendents un dret que excluía á tots los homens, y molts, més dignes mil vegadas que aquells? Los meus antepassats, no podían sense el meu consentiment, transmetre á un altre un dret que destruheix el meu dret inherent y natural, y estich segur, que no fou un de-

PALACIO DE LA EXCMA SENYORA MARQUESA DE CASTELLAR.—Aquesta es la morada de la senyora Marquesa Donya Emilia Carles, acreedora á la gratitut del poble de Castellar.

signi en la distribució originaria dels bens, fer miserable á la seva posteritat. Ja que aquest, al igual de lo que tú dius dels prínceps, son usurpadors dels meus drets y 'm privan de disfrutar lo que 'm pertany per naturalesa, 'l sostinch y clavo xarpada á tot lo que sobra á cuants trobo. Per consegüent, com que descubreixo en tú, gran predicador del poble y digne partidari de la llibertat natural dels homens, que tens més diners dels que necessitas, permetem dirte que perteneixen als teus germáns, mos companys y á mí, que estém desprovehits de tot. Fesme la mateixa justicia que tú vols que 't fassin los prínceps. Ells han violat los teus drets naturals y tú usurpas los nostres; nosaltres res tením, tú tens més de lo necessari; nosaltres som tos germáns, t' estimém, no volém atentar contra la teva vida; no demaném lo que t' es necessari, solsament volém partir entre nosaltres lo que no necessitas.»

Després de aquestas rahóns tan ilustradas ¿us creyeu vosaltres que lo republicá feu lo que li deya 'l lladre? Pues, no senyors; lo natural, ja que las dos doctrinas s' ajuntavan tant, que 's componían ab los mateixos principis y conclusions, era que lo republicá hagués donat al lladre la bossa y tot quant li sobrava, mes si aquest arreplegá alguna cosa va ser tenint que usar de la violencia.

Tot lo cual vol dir, que no podeu fer cas d' aquests xerraires impertinents que tan soroll y fressa mouhen, predicant drets y drets, que solsament los volen pel seu ús particular, y que pe 'ls altres ja 'ls hi está bé que mosseguin los ossos, tot lo cual han demostrat en la práctica sempre que han estat en situació de fer alguna cosa.

Vosaltres, lo que habeu de procurar primer que tot, es cumplir estrictament ab los debers, que aqueixos, sí, que son innats del home, y no dupte ni un sol moment que lo compliment d' aquestos us fará reconeixer los drets que us corresponguin.

LO MESTRE VELL.

CALAMITATS

Talment sembla que l' Espanya
al bell mitx sia del fang;
per tot hont fixem la vista
hi trobém trageria y planys
y desgracias y ruines
y trastorns y mal estar.
Que lo Cel vol castigarnos,
massa be ho ha declarat.
Com si no hi hagués encara

prou desdichas que plorar,
ha vingut nova desgracia
per estendre més la fam.....
y 'ns cau sobre un altre plaga.....
¡Bé 'm som prou de desgraciats!
Gentil plana de Valencia,
¿que t' has fet dels arrossals
y de aquella fruyterada
tan més rica quant mes grant?
Per passarte una *bugada*,
lo Cel s' ha descarregat,
estenen per eixes planes
un mantell de llot y fang.....
¡Ay Valencia, com t' enllotas
d' un quant temps en esta part!
Si repassas la conciencia
fent examen general,
trobarás ben cert las taques
que ha volgut lo cel rentar.....
Repasant las tevas obres,
ben segur que hi trovarás
que 'l mantell, lo Cel te 'l posa
per tapar tantes maldats.....
¡Oh si! Fixati, reparaui;
veurás com no 's pot negar
que 'ls pecats de lo teu poble,
son la causa dels teus mals.
Ves; recorda las ofensas
inferidas hi poch anys
per un poble mitx salvatge
ab ribets de liberal,
despedint á colps de pedra
a ton inclit purpurat,
quant á Roma 's dirigía
en peregrinatge sant.....
Ves; recorda las injurias
y las mil barbaritats
d' aquest poble miserable
que arrivá un jorn á insultar
al mes noble fill d' Espanya.....
indefens. sol, aguantant
las bravatas d' unas hordas
de la rassa dels cobarts.....
Y recorda..... ¡si, recordals
un per un los teus pecats!
Fes, Valencia, un bon examen.....
pren un Sant per advocat,
invocantlo en ton aussili
si lo Cel vols aplacar,
ó..... *Pentapolis moderna*,
son enuig, tu sentirás.

L' ex-ministre Canalejas
ab aquell zel paternal,
ha volgut fer un viatge,
per poguer estudiar
l' actual estat de Cuba.....
los *problemas* Antillans.....
Y encenentse (com un misto)
d' amor patri-liberal,
sacrificant interessos
y altres *coses* *inmolant*,
emprengué tan llarch viatge
fentlo *curt*..... y *aprofitat*.
Eran molts, que suposavan
que 'l gran *ex.*, per embarcar's

aniria á un port d' Espanya
per poguer prompte arribahi:
pero ell, com la famosa
Marieta d' Hostafranchs,
ha volgut fer la gran volta
per fer dret: pro tant se val.
No hu diém per criticarlo.....
¡Criticar! Deu nos en guart,
aixó 's diu sols de passada
y per fer més ressaltar
tot lo merit d' un viatge
espontáneo y natural.
Per l' estudi del problema,
be podríam suposar
que aniria á las Antillas.....
Donchs, aném equivocats.
Hi ha una *casa* Americana
de *parents* del Onclé Sam,
y allá, l' brau *ex* Canalejas
feu l' *estudi* ab molt més art,
perque, Cuba, no es á Cuba.
Cuba, s' ha ja traslladat.....
ha llogat una botiga
entre 'ls Norts-Americans,
y allá, l' *ex* ha fet l' *estudi*
del problema anunciat.
Un colp llest lo tal..... problema
llavors, diu que compondrán
ab las fullas d' una bleda
un pegat fenomenal
pera cuan torni, encastarlo
pels clatells..... dels esquilats.
¡Valgans Deu! ¡Ay pobre Espanya
quin altre calamitat!

Cuant las fonts d' un colp s' estroncan
y no rajan, mal senyal,
clarament, puig, nos indican
un excés de sequetat,
y llavors, venen las penas
y l' haver de traginar
desde lluny (cas que se 'n trobi)
l' aigua ab cantis ó barrals.
Los villatges que sofreixen
las molestias en tal cas,
vos dirían sas tragerias,
sofriments y mal de caps,
y las tristas conseqüencias
motiu sempre de retrás.
Are donchs, femnos lo cárrech
que també s' han *estroncat*
eixas *fonts* que eran d' Espanya
la riquesa y lo trevall.
Ja ficats en la sequía,
no volguém enumerar
los disgustos y tragerias,
y trastorns y mal estar,
sufriments y altres mil penas,
consecuencia natural
de la falta d' *aquell líquit*,
y motiu d' aqueix retrás
que 'ns *escola* las butxacas
y que 'ns deixa arruinats.
Reparém que 'l ministeri
no passa altre mal de cap
que buscar sempre *cumquibus*

per poguer suïtir del pas,
y al final, si es cas que en trobin,
ab tres días s' es gastat,
y torném altre vegada
a *pescar* diners *al art*.
¡Cuants favors hem d' agrahirlos
als polítichs liberals!
Héus aquí que es la *sequía*
altre gran calamitat.

Si volguessem nomenarlas
n' umpl' ríam un missal,
mes, estém al moment crítich
del principi d' acabar.
Fins avuy, hi ha hagut comedia
pro des d' are comensém
lo sainete fi de festa
que sol esser xispeijant...
y en aqueixas circunstancias
lo millor, es plegá 'l ram.
Resumim: Los fusionistas,
veurém com s' arreglarán.
Inundada mitx Valencia
va l' arrós á con Pistras
y l' arrós, es la gran vida,
sens arrós, no 's pot passar.
Treu l' arrós, ventres de pena...
¡y 'ns quedém sens arrossals!
Y *venent* l' Isla de Cuba
¡bona nit puros habans!
¿Quí podrá fumar cap breva?
¡Aixó son calamitats!
A lo menos si 'ns quedessen
dinerets, no fora mal,
que 'ls *pristinchs*, sempre serveixen. ...
¡y las *fonts* s' han estroncat!
¡Quínas penas més terribles
per los *pobres* liberals!
¿No es ben cert que per Espanya
ja son prou calamitats?

FLÓSTICH.

UN VAIXELL QUE S' ENFONSA

A poca distancia de la costa s' hi veu un pre-
ciós barco que á causa del temporal que está
desencadenantse, ha perdut ja casi tot l' apar-
to, y á no venir un prompte y eficás ausili, no
quedarà aviat d' ell ni sisquer lo casco que 's
coneix havia sigut una pesa regia admirada de
cuants l' havian vista en altres temps, sent un
grant condol que vaigi enfonsantse d' una mane-
ra visible.

Los homes que 'l tripulan demostran ab las
maniobras que fan, que no coneixen l' art de la
marinería.

Si be s' esforsan ab tota la rabia del seu cos
per evitar un prompte naufragi, no saben veurer
ni trobar cóm han de dirigirlo per treurel del
inminent perill en que l' han portat.

Lo timó está ja poch menos que inservible y

las inexpertas mans que 'l governan fá que lo
vendabal vaigi precipitantlo més y més sobre un
munt de rocas que l' esverlarán de mitj á mitj.

Devant del perill de perdre la vida, á aque-
lla gent los entra la desesperació, y com aturdits
de la seva falta de intel·ligencia, corren de un cap
á l' altre del vaixell, blasfemant horrorosament,
sense cuidar-se ja d' altre cosa que de buscar lo
modo de fugir.

Pero com no tenen un bot ni una llanxa per
sortir del barco perque 'l temporal tot los ho ha
arreatat, únicament los queda la resolució de
tirarse á l' aigua; mes com no deuen saber na-
dar, la idea de ofegarse los reté en alló que ja
sols sembla una débil *boya* que 'ls cops de las
onadas portan á mercé del vent.

Espantats están tots y estenuadas tenen las
forsas, no quedantlos més remey que confor-
marse á ser engullits pe 'l mar, cuant observan
que va en direcció á élls una atrevida embarca-
ció que, capejant la tempesta y com si volés per
desobre las encrespadas onas, salva de lá mane-
ra més admirable lo mal pas de las rocas y quan-
tas dificultats l' estorban, y ab la brevetat digna
sols dels experts marins que la tripulan la presen-
tan enfront de la que está aprop de perdre del tot.

Cuant aqueixa embarcació estigué prop de la
d' els naufrechs, va aixecarse l' hábil timoner
que ab tanta destresa havia sapigut vencer las
priepecias del temporal.

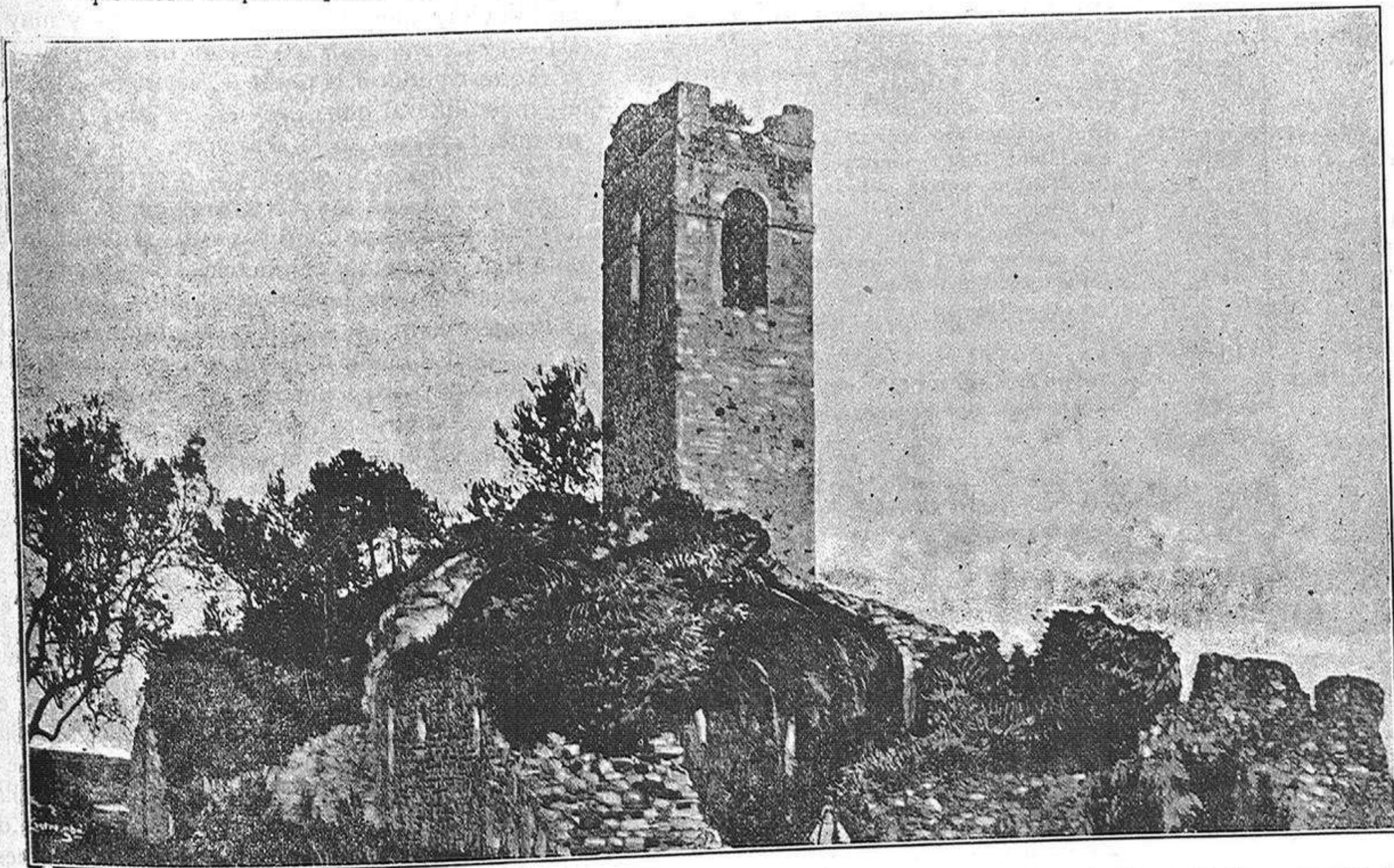
¡Oh quin home! ¡quina figura més simpátical
Ab verdadera enteresa barrejada d' una dulsu-
ra encantadora, ficsant los seus humits ulls al
vaixell, digué á los que l' acompanyaban.

—¡Aquest vaixell s' ha de salvar, encara que
'ns haigi de costar la vida! L' aymo com á la me-
va propia sanch; perque es aquell que varen pen-
drer los piratas á la meva familia després de ha-
ber tingut la inmensa gloria de enriquirlo ab un
nou mon y engarsat en sa diadema envejables y
preciosas perlas que foren las més nostras grants
riquesas. De consegüent ningú te més dret que
jo de posehirlo. Postremnos, demanant á Deu
que sigui ab nosaltres y á la Verge nostra Pa-
trona que 'ns ajudi á salvarlo.

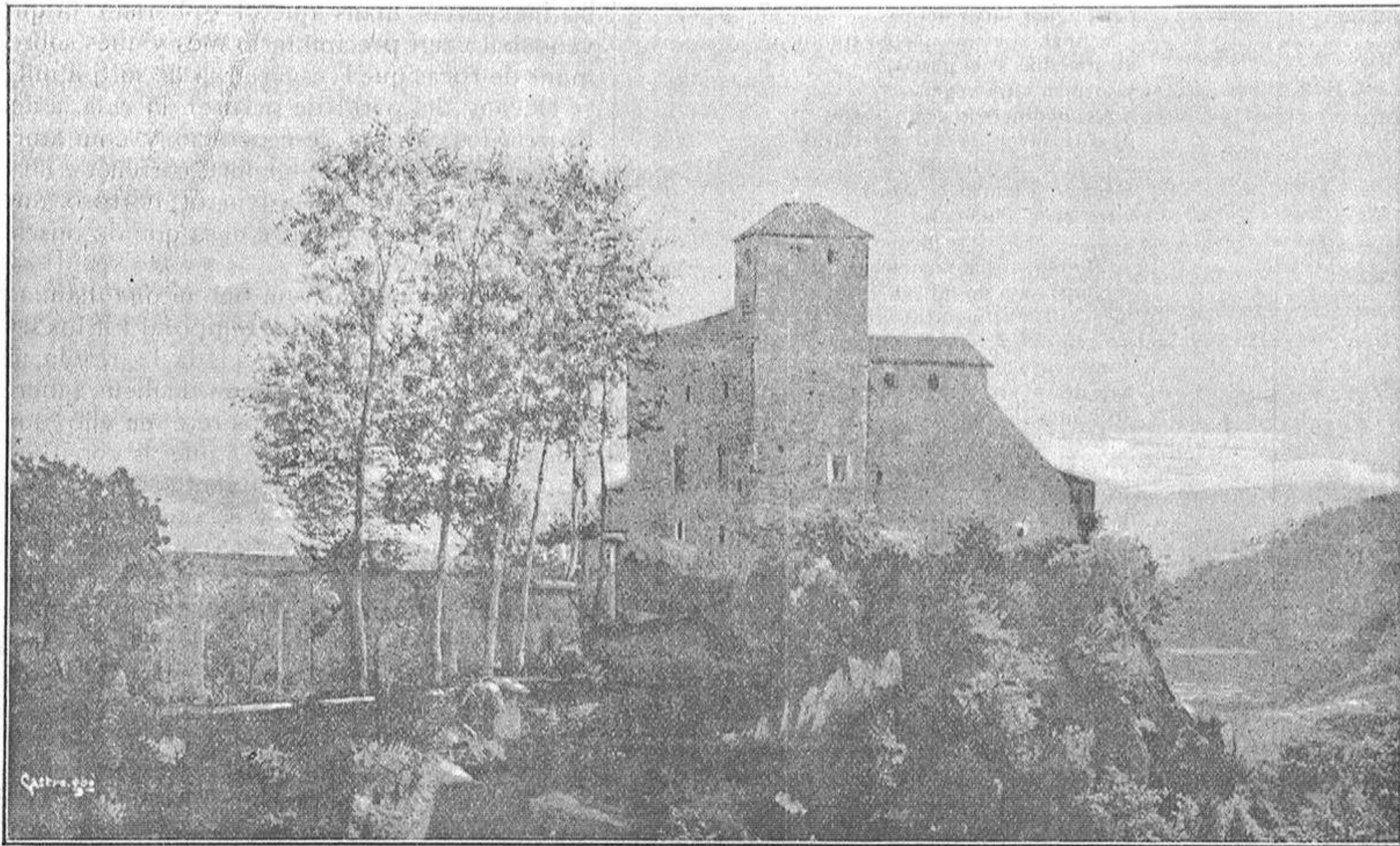
En la actitud de pregar estaban aquets bons
homes, cuant los del vaixell naufrech comensa-
ren á insultarlos, omplintlos de impropis y
llessant execrables renechs, ab los cabells eris-
sats com á furias desencadenadas de l' infern,
tirant al mar las millors joyas y valiosos adornos
que enriqueían lo vaixell, y demunt d' ells aste-
llas y cuant podían arrancar de lo
que 'ls sostenía, sense mirar si des-
truhían aquell casco que 'ls altres s'
empenyavan en salvar com si prefe-
rissen despedassarlo antes de que s'
en apoderessin los que pretenían sal-
varlo.

En vista de aytal actitud paregué
que 'ls salvadors no estrenyaren d'
els naufrechs la conducta que ningú
d' els espectadors sabia esplicarse;
y prescindint ja de la salvació de
aquella colla de malvats y dels perills
que corrian en tant temeraria empre-
sa, varen concretar exclussivament la
seva atenció en asegurarse de allá
ahont queyan aquells objectes de tant
valor que llensaban aquells cafres,
sens dupte ab intenció de veurer si
podrían recuperarho passada la tem-
pesta y redoblant los seus esforços
procurant evitar que 'l vaixell acabi
de anar á fons; y com que lo tempo-
ral no amayna, las averías son gros-
sas y lo lloch ahont está encallat plé
de rocam, encara trevallen y s' esfor-
san per posarlo á flot.

Si algún dels meus benévols lec-
tors tingués gust de atansarse á la
vora de dit vaixell podrá veurer que

RUINAS Y TORRE DE CASTELLAR VELL.—Encara que, sens certesa, 's creu que aquí s' aixecá un día la parroquial de Castellar.

CASTELL DE CASTELLAR.—Se ignora per complert l' any en que va edificarse, puig que en l' Archiu de la Corona de Aragó, existeix un document, que pareix perteneixer al sigle X, en el qual ja se 'n fa referencia.

te escrit á la popa ab finíssimas lletras d' or esmaltadas de preciosas perlas, lo nom cuasi mitj borrat «Espanya». Y si tan si atansa, sentirá fàcilment que 'l cristiá y destre Pilot de tan recomendables prendas de la embarcació vehina que te tan empenyo de que no acabi de anar l' altre al fons, los lleals mariners li diuhen don Carlos.

Y are, si necessitessin de nostras débils forsas per lograr tan bon fi, ¿seríam tant inhumans de no anar corrents á ajudar á tan brava gent? ¿Sería possible que hi hagués qui 's resistís á pendrer part y contribuir á tan lloable acció?

FLISTIS.

NOSTRA VICTORIA

Als noys de la escola del senyor Titas

Animo minyonets; s' acostan los moments suprens; sí; s' acosta l' hora de treure del quarto fosch, aquells fusells, aquells sabres, aquells remingtóns que fa tan temps están en baga y que ab tanta destresa manejanen nostres pares; llimpiém bé aquests trastos, no fos cas que ab lo rovell fessin figa y 'ls lliberalets eus fessin un set á la panxa.

¡Alsa companyons! ja es aprop l' hora de fer la llesca als noys lliberals, y demostrarlos que sabem manejar lo sabre *al pelo*.

¡Qué bonich y qué interessant, estimats companys, será 'l moment en que 's crusin las espasas y las bayonetas! ¡Qué divertit será 'l sentir *zist.... zist*, que farà la bala al passar á cau d' orella! ¡Qué encisador lo sentir aquells *pim.... pam.... pum* de las escopetadas y aquella oloreta de pólvora que 's ficarà nas amunt.

Y aquell *bom.... bom.... bom* de nostres canóns que farán tremolar la terra; ¡que entussiasador!

Y sobre tot, noyets, aquell bélich y alegre *terí-teré.... terí teré, terí teré* de la corneta de 'n Titella, que semblará que 'ns digui:—Apa, noys, amunt y crits y no espantarse, que aixó es pá y mel.... ja hi som.... ja hi som.... ¡Viva 'l Rey!

Y nosaltres, animats per Aquell que tant ens ayma, y que 'ns va dir cosas tan bonicas lo día del seu Sant, quan lo senyor Mestre ens va portar al seu devant, corrarém, guanyada la victoria, á besarli la má y dirli:

—Senyor: aquí 'ns teniu y.... amunt y crits fins arribar á Madrid, després, vindreu á Barcelona, que 'ls noyets de Catalunya volen besarvos

la má á Vos y á la Reyna, en senyal de respecte y amor y llealtat y carinyo y en protesta de que volém ser uns bons noyets y creyents del pare, de la mare y del senyor Rector.... y del MESTRE TITAS.

Lo noy F. G.

TORNABODA

Mira, mira com s' explica
l' heretge senyor Gumá;
la vritat, es un poeta
d' aquells *cagaires* n' hi ha.
Y 's veu que las sevas musas
l' inspiran ab *cornet*....
per xó ha fet aquells versassos
contra lo partit carlí.
Y está clar, fent de manobra
en la *Pavana* de Gracia,
l' hi han dit: Gumá, porta *tobas*
á gust de la democracia.
Com no sap lo que 's *patolla*,
fa unas comparacions...
dihent que 'ls carlins son tigrés,
panteras, hienas, lleóns....
¿Qué t' importa á tú, *so hurro*
si 'ls carlins s' han reunit
en veitladas y en banquetes
molt espléndit y lluhit?
A voltas ets dels *passífichs*,
altres semblas dels *cremats*,
vaja, Gumá, Deu t' ampari
que 'ls papers portas mullats.
Los bons carlins se reuneixen
á tot arreu com germans;
no s' insultan ni 's trompeijan
com feu los republicans.
Que 'ls carlins han fet banquetes
en diferents llochs? ¿Bé, y qué?
¿Que pot ser necessitavan
consentiment de vosté?
¡Pobre Gumá, ets de planyer!
No més saps cuidá l' *hortet*
hont *cultivas* tas obretas
á dos ralets lo tomet;
y com que tractas *materias*
per engalliná 'l jovent....
¡no es estrany que las despatxis
com qui diu á *crema dent*.
Cuidat, donchs, del que 't pertoca
y deixá en pau als carlins,
ja tens feyna escrivint *obras*
ab versos de redolins....
Lo jovent d' avuy al día
vol ser molt espavilat,
y 'ls *sabatas*! no comprenen
que 'ls donas per llebra.... gat.
Tu dirás:—Que vingan cuartos.
¡Qué ho ets, Gumá, de felís!
Tu y en Roca, sou dos.... homes
que teniu per llogá.... un pis.

XAROP DE MAGRANA.

ALBLANCHS Y Á NEGRES

Cansats estavan los partidaris d' en Sagasta d' en Weyler y dels *negres*, y com que aquestos no podían veure al general perque 'ls feya *por*, aquells devían dir: «Pera amansirlos no hi ha com enviarhi un general que sigui *Blanco* y *BLANDO*, ab forsa *babóns* á la butxaca que portin incrits lo nom de ¡*Libertats*! y aixís potser s'entendrán y farán una bona *pasterada* de pá *BLANCH*....» que al últim no será estrany que se la menjin los *golafres* dels Estats-Units.

He dit que 'ls sagastins estavan cansats d' en Weyler, y tenían quinze canas y mitja de rahó; perque veyen los *mals jochs* que ell feya als *pobres* insurrectes, y aixó 'ls feya pujar la mosca al nas; y més lo veure que una cosa tan petita 'ls pujava ab tanta facilitat á la *trompa*, y á n' ells 'ls costava tant de pujar á dalt del candellero.

Aixís qu' en Sagasta hi es, la primera cosa en que va pensar va ésser, que á Cuba 's jugués *net*, encare que alguns tinguessen los dits *bruts*: fora 'ls mals jochs, devían dir,

vinguin cartas novas, y que 's torni á comensar lo *joch*. La qüestió es fer foch nou y á veure si nosaltres farém més bonas *jugadas*, y aixís s'omplirà més bé la bossa, y 'ls insurrectes potser també hi *guanyarán*; y d' aquesta manera tothom anirà bé.... menos los espanyols que no s' untan los dits; que siguin de la religió que vulguin lo govern 'ls obliga á ser *pagans*, y aviat no tindrán altre remey que agafar un sarró y cambiar pá ab pare nostres, gracias á las *llums* que 'ns han portat los lliberals, que acaban de deixarnos á las foscas, aixó es, sense gens de *llum*.

Tips los sagastins de la *carta* blanca, que segóns élls tenia en Weyler, contra dels negres, y veyent la tirria que li tenían los nostres *íntims* amichs los nort-americanos, per por de que no 'ns fessen veure las estrelles.... de la seva bandera, los *patriotas* lliberals s' ajeuhen á tot; prenen la *carta* que tenia en Weyler entre dits, y agafan un general que havia vingut carregat de *llozers* y de *palmas*, del archipélach filipi, y me l' envían á Cuba, pera veure si farà més *bons jochs* als cubans, que no pas la *hiena* y la *pantera* d' en Weyler, que 'ls tenia esporoguits y may se sabían *entendre*... ab los espanyols.

Aquest general, á pesar de ser més *negre*, aixó es, més lliberal que Weyler, se diu *Blanco*; y perque 's digui ab lo seu nom, s' ha proposat *jugar á blanchs y á negres*; y 's creu éll que guanyará á totas las *partidas*, donantlos las reformas; pensantse que aquestas vindrán á ser com los mirallets y bonicoys ab que enganyan als salvatjes, pera fersels seus.

Primerament, si no 'ls pot enganyar, ab los *llozers* de Filipinas diu que té ganas de donarlos uns bons *estofats*; pero á mí 'm fá por que 'l cuyner se distraurá y l' estofat s' agafará á la marmita, y bona nit y bona hora, á Déu, *estofats*.

Después ab las *palmas*, que també va alcançar á las islas Filipinas, s' ha proposat fer escombras, pera netajar ben bé l' isla de Cuba d' insurrectes; pero tal vegada no ha pensat que ab las plujas se 'ls mullarán las palmas, y las escombras quedarán com pastetas, y á Déu, escombrada.

Pero ara penso ab una cosa que potser en Blanco no hi ha atinat, y que donaria un resultat que no podria ser més satisfactori. Si se li mullavan los papers, dich, las escombras, allavors jo prepararia uns cossis ben grans, plens de cals, y m' entretindria á emblanquinar ab aquestas escombras á tots los que portessen la cara de color de fum d' estampa, y d' aquesta manera

no quedaria cap *negre* en tota la isla; y aixís en *Blanco*, podria dir que á cops d' escombra havia acabat ab tota aquella *negrada*; y allavors ell quedaria proclamat lo gran EN-BLANCH-QUINA-DOR, dich, lo gran *Pacificador*, de l' isla de Cuba y tothom diria qu' ell havia sigut l' únich que havia entés la CÚBICA.

Pera fi de festa donaria una gran amnistia ab *aixamples*, perque hi capiguessin tots los asses sins, dinamiters é incendiaris, y á fi de que 'ls negres estiguessin agrahits al general, en memoria del seu nom, 'ls donaria á tots un bon got d' ayga ab forsa xarop BLANCH, y aixís lo seu nom, (en catalá) aniria per totas las bocas, y 'l trobarian més bó y dols que 'l que 'ls donava lo general Weyler.

Aixís ell faria lo *seu joch*; y si aquest fos de daus, com que la gent de color seria molt natural que juguessen á *negres*, y al general li sortirian tot *blanchs*, després d' emblanquinats, ell guanyaria las *partidas*, y tindrian arreglada la BOTA, vaja la Cuba, parlant en castellá, que si 'ns descuydém, aviat quedara desfonada, sense cercols y escampadas las deugas.

Si no ho fa tal com ho proposo, y 's refia de que ab las llibertats que 'ls vol donar, 'ls farà caure al bertrol, tingui per ben entés que va molt lluny d' oscas; que 'ls *negres* li farán veure 'ls ulls *verts*, y vejam si als espanyols 'ns deixarà *blaus*, perque l' autonomia vindrá á ser lo punyal que acabarà ab l' isla de Cuba espanyola, y allavors haurém perdút bous y esquellas y podrém entonar lo *De profundis* á Cuba y tal vegada al lliberalisme, que 'ns acaba de deixar sense jovent, sense quartos, sense honra y sense dignitat espanyolas, arrastrantse 'ls lliberals pels peus de la nació que *cria* tants *porchs*, particularment á CHICAGO, y que 's porta d' un modo tant *brut* ab los espanyols, com ho es lo nom d' aquesta ciutat dels Estats..... *Desvergonyits*.

L' Autor de SALAT, PICANT Y COHENT.

FUETADAS

El Liberal, de Madrit, després de elogiar al general Primo de Rivera per sa bona disposició envers los insurrectes, diu: que las guerras modernes no s' acaban solsament ab las armas, sino mediant la estipulació de certs pactes.

Nada; la dignitat y el honor de certa gent ja saben ahont arriba.

A transigir ab totas las vergonyas y baixejas dels mals fills y assessins.

Ni la *barra* pot arribar á més, ni 'l patriotisme á menos.

Just y patriótic es que 's festeixi á qui ha complert sos debers envers la Patria, com ha fet en Weyler á Cuba; pero de aixó, á fer com *La Publicitat*, que 'ns el presenta com á un home immaculat y digne de que se l' hi besin las petjadas, hi ha molta diferencia.

¿Voldria dirnos *La Publicitat* si s' ha olvidat ja de la terrible campanya que feu contra Weyler durant lo seu mando en Filipinas?

¿No 's recorda que llavors, demanava que se l' subjectés á un judici de residencia, atribuintli la infracció del seté manament de la lley de Deu?

Vaja, *Publicitat*, que, en quant á ser pastelera, pots enmaridarte ab lo *Noticiero*, sens por de fer mala parella.

A la comisió del Foment que exposá en una visita al senyor Moret los perjudicis que pot causar á la industria la adopció, per la Cámara in-

sular, de las sevas tarifas arencelarias, va contestar lo cara..... d' en Moret:

—Aquesta es la oponió de vostés, pero la meva..... es un' altra.

Mentida sembla que no hi hagués comissionat que l' hi crusés la cara d' una bofetada.

Pero, ca, lo Foment, es mol fácil que obsequihi á Moret ab un esmorsar á Fornos.

Que tot podria ser.

Ha quedat definitivament constituída la Junta Escolar Tradicionalista de Barcelona.

La activitat y entusiasme de que están adornats los distingits individuos que la componen, son proba segura del be immens que pot reportar á la Causa del únich home que pot salvar á nostre estimada Espanya.

Podém afirmar de una manera categórica que l' Emm. Cardenal Casañas, sabi y virtuós Prelat de la Seu d' Urgell, será nombrat Arquebisbe de Valencia.

Poden estar de enhorabona los católichs valencians, si no.....

Y anava a dir lo que 's tem; pero algú de Madrit s' enfadaria.

Segóns afirmació categórica del senyor Betances, el senyor Canalejas va ser enviat á Paris, á conferenciar ab Mr. Betances, representant dels insurrectes cubans, no per en Sagasta, sino per la R.....

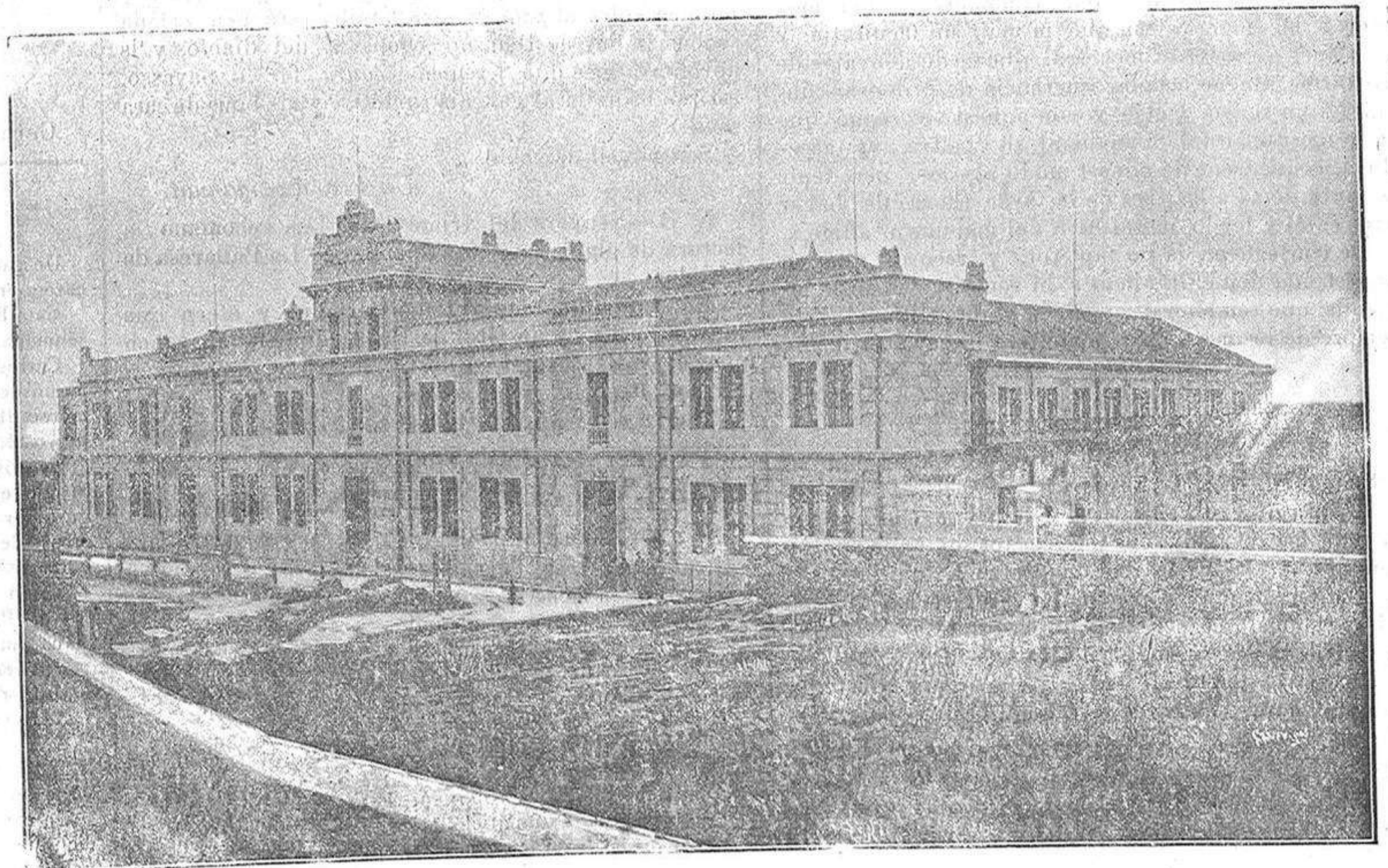
Ens abstenim de fer comentaris, y 'ns callém..... per forsa.

Pot ser ne parlarém un altre dia.

LO GORRISTA AMBULANT

En una fira de un poble (y 'l nom are no es del cas) vaig sentir la propaganda que un *gorrista* molt trempat anava fent de son género tot y desembolicant, y trayent de la canastra mil paquets de *tapa caps*. Lo públich se hi aturava per sentirlo declamar, y escoltava, y l' aplaudia mentre anava despatxant, y tornava altre vegada tot cofoy á comensar. «Apa minyóns, trieu prompte, que 'n porto per tots los caps,

com també per tots los gustos, dels més fins als més gastats; y 'm descuydava de dirvos y avisaus per l' endavant, que dels *barrats* no me 'n cuydo; (aquest *género* va apart). Comensém per l' ordinari, *fora de moda y gastat*, y guardém lo bó per l' últim que 'l tall més bó es l' últim tall. ¿Coneixeu aquesta gorra que timent sembla un *pebrot*? Donchs á aixó crech que n' hi diuhen *gorro-fregit* per bon nom. ¿Qui l' usa? Gent de taberna; ab aixó ja está dit tot. També porto barretinas de color de *á sanch y á foch*, y unas altres de *morades* qu' escauben y fant molt goig. La de *á foch y á sanch* sols l' usen tres ó quatre *tabalots* que, predicant impossibles pensan conquistá á tothom; son molt amichs *dels que calsan los gorros* qu' he dit avans, y no es estrany; puig se semblan, just es, vaigin ben plegats. Are, tractant de las *altres*, farina es de un altre sach; no es pas tot hu, rediantre, parlar d' or ó bé de fanch; si la una ridiculisa al que la porta en son cap, l' altre n' es la gaya prenda del bon tipo catalá. La portavan nostres avis, quan tragueren al *gabaitx*, defensant l' independencia de sos furs y llibertats; y aquells pagesets qu' encare son l' honor dels catalans, orgullosos la passejan per las vilas y ciutats. Si els diheu que se la treguin, ras y net vos respondrán que allavors, tan sols la boyna, los cobrirá lo seu cap. Mireula, qu' es bonicoya; també noys, podeu triar, puig que 'n porto de blanquetes, blaves y color de sanch. La *boyna* y la *barretina* dels verdaders catalans, son lligítimas germanes; que per xó s' estiman tant. *Elles* sempre defensaren á la Esglesia en lo combat, á la Patria que finia, y al Monarca noble y brau. Y com que avuy altre volta va acostantse 'l mateix *cas*..... me demanan tantas boynas,.... que, á vendren no donch l' abast.» Al acabar son *monólech* que, era á voltas molt més llarch,

ESCOLAS TOLRÁ.—Aquest notable edifici, degut també al inegotable desprendiment de la Excm. Senyora Marquesa, está destinat á la ensenyansa gratuíta de noys y noyas.

tothom *boynas* li comprava
sens deixar-lo reposar;
y ell, ben llest á despatxarne
fins que ja no 'n quedá cap.

Lo deixeble PEPET DE LAS POMAS.

Vilanova y Geltrú, 18 de Novembre de 1897.

CARTAS DE FORA

Castellar, 20 de Novembre de 1897.

Senyor MESTRE TITAS.

Inolvidable senyor: En lo poch temps que fá que he sortit de la escola ahont tenia lo niu y solsament sentia las lliçons que donava lo senyor mestre als noyets que venian á la classe, vaig comprenent que no hi ha edat millor que aquella; puig si no hagués volgut sortir á veurer mon, no hauria passat los disgustos que vaig á contarli.

Lo mer fet de haber descobert que lo principal divertiment del *macu* consistia en anar algún rato á estirar l'orella al gat. lo bon home ho va pendrer com si hagués dit una blasfemia. agafantme tanta malicia que en cap lloch d'ell estava segura: y no dupto que si m' hagués atrapat, m' hauria aixafat com una hestida.

Aquesta cosa va produhirme doble sentiment, perque va fer molt més cas de lo que jo vareg dir, que de lo que conten altres, de si quant ha de tornar cambi en certas casas, fa de manera que en lo grapat de la calderilla. hi surtin també los rosaris, per demostrar qu' es home que 'ls passa sovint.

Per més pega y temerosa com estava, un día á la tornada de Sabadell y al poch rato de haber arribat al poble, una forta ventada va tirarme á mi y á la gorra del *macu* á rodalons dintre la entrada d'una casa de la que no he sortit encara, perque vaig quedar molt magullada y nosé que será de mi.

La casa de referencia es de las del paseig y fá cantonada, estant senyalada per un número que avuy ja no li correspón, habitada per una familia que 'm sembla son bona gent, ab la particularitat de que 'l marit de la senyora es un home tan alt y prim que podria utilisarse per pal de telégrafo y servir de percha per fer caurer pinyas dels pins més alts de aquets encontorns: de modo que cuan camina, fá uns passos tan llarchs que sembla vaija á menjar arrós de festa major.

Desde aquell día de la ventada que, com li he dit, va tirarme de rodalons en aqueixa casa, estich malalta; trobantme cuasi impossibilitada de una cama en la que hi vareig rebre una forta sacudida; sent tant grants los meus dolors que 'm fá plorar nit y día pensant de si s' em farà necessari caminar ab crossas.

En mitj de tanta desgracia, he tingut per altrepart la sort de contraure amistad ab un mosquit que, agrahit de haberli salvat la vida treyentlo de una trampa que jo mateix havia fet, me cuida y tracta ab tanta sollicitud y carinyo, que 's desviu per mi.

Figuris si m' estima, que compadescent del meu estat s' ha empenyat en que 'm veija un facultatiu; y com anés á trovar el menescal, que va desdenyarse de visitarme, tingué la felis ocurrencia de proposar consulta á un senyor metje, y com aquest se cregué que ja lo mosquit estava convingut ab l' altre, va accedirli, convencent de aquest modo als dos, per tenir la jurta demá á las tres de la tarde (hora de haber pres café) y fer lo diagnóstich del mal que m' afligeix.

De consegüent, ja ho sap tot; y recordi que en aquest nou domicili, ahont s' hi senten uns cants femenils, que semblan d' angelets, y ahont l' amo está sempre de brometa, hi te malalteta la seva estimada

ARANYA.

* * *

Olot, 21 de Novembre de 1897.

Senyor MESTRE TITAS.

D' ensá que no vaig al seu estudi y no sentho, per lo tant, las sevas lliçons 'm veig tot sovint en apuros com al que varen posarme una dotzena de lliberalots que 'm fan l' amich y provan de caragirarme ab sas falsas rahons, que per més que s' esforsin en ferlas apareixer bonas, no m' en fio pas del tot.

Lo cas es, senyor Mestre, que fa alguns días que aquests quants deixebles de l' escola lliberal, me vingueren xiulant las orellas dihentme que 'l Sant Pare ha tornat per ells, y en prova d' aixó diuhen que 'l Nunci Apostólich en Madrid vindrá de Roma y fará saber á tots los capellans que, han de predicar en contra dels deixebles del MESTRE TITAS.

Jo prou m' hi vaig tornar y vaig fer esforsos pera demostrar que no, que no podia esser. ¿Cóm es pos-

sible, deya jo, 'que 'ls capellans pugan predicar al mateix temps contra 'l lliurepensament y la masoneria y ademés contra 'ls carlistas que representan l' exercit de cristians que está sempre disposat á derramar la sang en defensa de nostra Santa Iglesia y de sos ministres?—Aneu al burdell, embusteros, vaig dirlos.

Pero ells, encare que no sapiguent que respondrer, van ensenyarme uns paperots en los que hi havia estampats uns telegramas, en que se afirmava la noticia.

Vaig incomodarme, no poguent menos que escriureli perque dongui vosté una estirada d' orellas á n' aquesta colla de *garrofas* de lliberals.

Dispensi la molestia, y disposi com vulgui de son deixeble.

XICU CURDILL.

* * *

Seu d' Urgell, 9 de Novembre de 1897.

Molt estimat senyor Mestre: Ab tota la efusió del cor felicito als meus apreciats condeixebles *Perijan, Explotat y Amant de la Moralitat* per los progressos literaris que de una manera admirable estant fent en la seva escola.

Aixís com lo millor elogi que del héroe de Cavite feu la premsa nacional y estrangera, fou aplicarli lo *veni, vidi, vinci*, que lo gran César digué un día al Senat romá ressenyant la visió y derrota simultáneos al seu enemich en Ponto, aixís també dels seus novells deixebles podém dir que, entrar en la seva escola y lluhir en la mateixa ha sigut una sola cosa.

Pero, ¡quinias lliçons! Be podém dir d' ellas que, aixís com de la diversitat de llenguas se valgué Deu pera dispersar aquell infelís poble que volia construir una torre que arribés al mateix Cel, aixís també de la diversitat y amenitat de las sevas lliçons s' ha volgut valdrer Deu pera dispersar y destruir aquella malehida casa en la que certs *hijos de nadie* desafiavan al mateix Cel.

Quant cert es aquell adagi catalá; que aquell que escup al Cel l' hi cau la saliva á la cara.

Quan Perico y companyia heterodoxa pensaban que ab los jochs, balls y teatros vermells y *verts* y altres cosas que 'l decoro 'm veda dir, alsarian aquella cloaca pestilencial hasta emportarse á tots los bons ciutadants, ¡pobrets! com s' equivocavan.

Han quedat solets ab los elements forsats.

Que ho diguin sino las noyas del carrer de Capdevila que en un d' aquets últims días (segóns diuhen, puig com va ser *fira*, no hi vaig entrá) volían ballar y no trobaren cap home. ¡Quina carbassa! ¿Veritat Perico? Ho sento principalment per vosté, com doblement interessat.

Vamos, Perico: pera que 's convensin del gran amor que 'ls professo, acabaré la present recomenatlos l' estudi y la práctica d' aquell libre d' or anomenat *Doctrina cristiana*, que en altres temps ditxosos sabiau y ara tal volta l' haurán olvidat.

De aquesta manera la administració particular y pública anirá al *pelo*, la seva familia será ben criada segóns la lley de Deu, no segóns la del diable, y 'ls aprofitará més que 'l remenar *coure*, fer lo payasso, estirar l' orella al gat, als ruchs.... y als bous de casa seva.

Son novell deixeble.

Un socio desenganyat.

N. B.—Senyors del triumvirat: Los recomano la lectura de alguns escrits recients de "La Pallaresa de Lleyda."

Me sembla que aquell imperi absolut y etern que b. ix la ferula de un títol de Duch adquirít ab sanch carlista volían exerci en nostre districte, comensa á ser una utopia.... y un somni.

Guerra al caciquisme conserva.... pillets.

Semi-visita d' ULTIMA HORA

Á LA ESCOLA DEL SENYOR MESTRE TITAS

Puig en mon vol, caríssim Mestre Titas, ha resolt aixaparme un aguilot, las mateixas corals semi-visitas he determinat ferli desde Olot.

Al amo he convensut perque ab la gavia s' hi trasladés per exercir son art; y com per persuadir no 'm falta *labia*, (sta dit aixó modestia apart) veliaquí que ja 'm trobo fent cantadas entremitj dels simpátichs olotins, y li puch dir qu' en pocas encotrades he vist tan bona mostra de carlins.

Si cubreixen arditos ab barratinas sos caps hont bull la catalana sanch,

demá, portant també boinas carlinas son encés patri amor confirmarán.

Los veig tan decidits y ab tantas ganas de que s' acaba 'l lliberal torment, que 'ls apar que ja brandan las campanas, cridant ab só de guerra á sometent.

Deu fassa ¡tandeból que ab quatre días puga 'l nostre horitzó quedar seré per gosar de senceres alegrías

tothom qui aclami al R.... Carlos seté.

Si tots los olotins son gent d' empresa, ja veig perque ab rahó diuhen ben alt que avuy sería criminal baixesa mitj any més sufrí 'l jou del lliberal.

Era l' avis qu' he dat molt necessari perque ointme de sa aula los minyons, anant V. ab vestit extraordinari, no estessen de mi en falsas opinions.

Per consegüent, si acás ma lluna es bona d' aqui en avant mostrantme carlí en tot, aixís com era ab gust L' Aucell d' Ausona, ab gust també seré

L' AUCELL D' OLOT.

PASSATEMPS

XARADA

I

En *tersa quarta segona*
qu' es un xicot tmol trempat,
sol tení una *prima quinta*
ni més, ni menos que un drach.
Vingué á casa l' altre día
com ho fa de tant en tant,
y al ser hora, jo vaig dirli:
—*Quarta quinta*. Y ell que ho fá;
pero, minyons, va deixarme
ab un pam y mitj de nas.
Y de-prés de fer prou gasto
d' estofat, de ví y de pá,
volía quatre pessetas
er comprase una *total*.

GEROGLIFICH

: : + LLI BER
+ CAR KM

R.

GEROGLIFICH COMPRIMIT

G F

S.

Soluciones á lo insertat en la passada senmana.

Xarada: Lliberals.

Targeta: Nocedal, Castelar, Pidal.

Geroglífich numérich: G I R O N A

R O I N A

O R G A

R O N

N O

A

Geroglífich: Efeméride.

CORRESPONDENCIA

Un carlí.—Ha passat la oportunitat; ab gust las hi publicarem en endevant.

Cata-Palo.—Per sa extenció no podém publicarla aquesta senmana.

Carlos C. del Ag.—Magnífich; mes en aquest número hi ha un deixeble que ho tracta y vosté, que pot ser mestre, mereix lloch preferent en lo próxim número. Ma casa es casa de vosté.

Cristófol.—Gracias, y accepto complacent los seus serveys. Si pot ser, curtetas. Anirá la próxima senmana. Se m' assegura per un sacerdot que l' any passat lo secretari abjurá 'ls errors de la masoneria. Espero 'm contestará sobre aixó á volta de correu.

Chich de 'n Chen.—Anirá tan aviat com se pugui.

J. B. P.—Com no va poguer insertarse en la passada senmana, ha passat la oportunitat.

Un Terrisaire.—Arreglada, anirá cuan li toqui 'l torn.

Unta-dó.—No va poguer ser. Un altre día.

A. Bigau.—Va arribar tart, y ho sento. La guardarém.

A. V., Xiulet-Botanga, Lope de Vegan...cie, Llumaneras X. X., Palet, Nasiet, Charimino, Un Torero, Fastigós, no serveixen.

Un carlí de cap á peus.—¿Admetrá polémica si 'l periódich que vosté aludeix, contesta?

Lo Canari Sanahuja.—La seva correspondencia diu lo mateix que la anterior. Ab gust l' hi publicariam.

Establiment Tipogrífich, Casanova, 13; Barcelona.